

Koncept poslovnih spajanja prema MSFI

Pojam poslovnih kombinacija

- ▶ Svako spajanje više poslovnih subjekata u jedan subjekt
- ▶ Svako podređivanje jednog subjekta drugome
- ▶ Različiti poslovni aranžmani između dva ili više poslovnih subjekata
- ▶ Svi oblici preuzimanja kontrole nad poslovnim subjektom
- ▶ Razdvajanje složenog poslovnog subjekta na više manjih
- ▶ Izlazak u javnost (going public)
- ▶ Odlazak u privatnost (going private)

Učinci poslovnih kombinacija

► Ekonomski

- Učinci ekonomije razmjera
 - Snižavanje troškova po jedinici poslovne aktivnosti uslijed povećanja obujma poslovne aktivnosti (rasta poslovne aktivnosti)

► Tržišni

- Jačanje tržišne pozicije subjekta (i na tržištu outputa i na tržištu inputa)
- Moguća monopolска ili oligopolска pozicija na tržištu
 - Smanjenje ili eliminacija konkurenčije
 - Ostvarivanje monopolskih ili oligopolskih ekstra zarada

► Financijski

- Povećanje novčanih tokova uslijed povećanja prihoda i snižavanja troškova (rashoda)
- Bolja prilagodba strukture kapitala zahtjevima tržišta
- Povećanje sadašnje vrijednosti subjekta

Računovodstveni koncept poslovnih kombinacija

► Razvijen u SAD-u; APB Opinion No. 16. 1970g.

- Uključen u FASB-ove standarde
- Temelj za MSFI

► Poslovne kombinacije javljaju se kada jedno dioničko društvo s drugim ili više dioničkih ili nedioničkih društava nastavlja s poslovanjem kao jedan računovodstveni subjekt

► Jedan poslovni subjekt nosi i izvršava aktivnosti prethodno odvojenih, neovisnih poslovnih subjekata

► Koncept ne zahtjeva nužno fizičku likvidaciju subjekta koji ulaskom u kombinaciju gubi neovisnost

Oblici poslovnih kombinacija

1. Kombinacije koje su orijentirane na eksterni rast poduzeća
 - a) Alijanse kompanija- ugovori između kompanija kao i razni interkorporativni poslovni aranžmani- ne rezultiraju formalnim kombiniranjem p.s. u jedno poduzeće niti u holding odnos (zajednička ulaganja, karteli, poslovni trustovi...)
 - b) Akvizicija – stjecanje poduzeća, odnosno dijela nekog poduzeća ili pak stjecanje određene imovine
 - c) Holding kompanije – kompanije koje posjeduju dionice druge tvrtke u kvantiteti i tipa koja im omogućava kontrolu poslovanja
2. Izlaženje u javnost – specifična poslovna kombinacija prilagođavanja zahtjevima tržišta kapitala
3. Dekombiniranje poslovnih subjekata
 - a) Proces odlaska poduzeća u privatnost i
 - b) Proces "razgolićenja" tvrtke

Akvizicija

Oblici akvizicije

1. Udruživanjem vlasničkih interesa dviju ili više kompanija ili
 - a) Fuzija ili pripajanje – 100% udruživanje vlasničkih interesa 2 ili više poduzeća
 - b) Konsolidacija
2. Preuzimanjem jedne ili više kompanija od strane akvizitorske tvrtke
 - a) Stjecanje imovine
 - b) Stjecanje vlasništva

Poslovne kombinacije u računovodstvenom konceptu

1. Jedno društvo prenosi svoju neto imovinu u drugo –
FUZIJA $\longrightarrow A + B = A \text{ ili } B$
2. Svako društvo prenosi svoju neto imovinu u novoosnovano društvo – **STATUTARNA KONSOLIDACIJA** $\longrightarrow A + B = C$
3. Jedno ili više društava postaju ovisna društva – **STJECANJE (AKVIZIJA)** $\longrightarrow A + B = A - B$

PRIPAJANJE (FUZIJA)

- Jedan poslovni subjekt pripaja jedan ili više subjekata (“poslovno spajanje može uključiti kupnju neto imovine uključujući svaki goodwill”.... “imovina i obveze jedne kompanije prenose se na drugu, a prva kompanija prestaje postojati ”). Ovaj tip poslovnog spajanja poznatiji je u literaturi kao “fuzija” ili pripajanje a obično se ilustrira kao:

$$A + B = A \text{ ili } B$$

SPAJANJE (STATUTARNA KONSOLIDACIJA)

- Dva ili više poslovnih subjekata spajaju se u jedan novoformirani subjekt (“imovina i obveze obiju kompanija prenose se na novu kompaniju, a obje prvočitne kompanije prestaju poslovati”). Ovaj tip poslovnih spajanja obično se u literaturi naziva “statutarna konsolidacija” a ilustrira se kao:

$$\mathbf{A} + \mathbf{B} = \mathbf{C}$$

STJECANJE VLASNIŠTVA (AKVIZICIJA)

- Jedan posredni subjekt stječe dionice ili udjele drugog subjekta umjesto stjecanja neto imovine drugog subjekta. “Svoj udio u kapitalu stečenog poduzeća stjecatelj uključuje u svoja posebna finansijska izvješća kao ulaganje u podružnicu.” Kada stjecatelj stekne više od 50 % dionica ili udjela u drugom poslovnom subjektu tada dolazi do matično-podružničkog odnosa pri čemu se kod sastavljanja finansijskih izvještaja koristi MRS 27, Konsolidirani finansijski izvještaji i računovodstvo ulaganja u podružnice. Ovaj tip poslovnih spajanja obično se u literaturi ilustrira kao:

$$\mathbf{A} + \mathbf{B} = \mathbf{A} \leftrightarrow \mathbf{B}$$

Stjecanje

1. Stjecanje vlasništva

1. Stjecanje preko 50% dionica ili udjela s pravom glasa – OVISNO DRUŠTVO
2. Stjecanje od 20 – 50% dionica ili udjela s pravom glasa – PRIDRUŽENO DRUŠTO
 - ▶ Značajan utjecaj ulagača na finansijsku i poslovnu politiku pridruženog društva
 - ▶ Primjena metode udjela
2. Stjecanje imovine
 - ▶ Knjiženje prijenosa stečene imovine u računovodstvenu evidenciju stjecatelja

Računovodstvene metode za poslovne kombinacije

1. Metoda kupnje (metoda stjecanja)
 - ▶ Relevantna metoda za poslovne kombinacije
 - ▶ Definirana MSFI 3
2. Metoda udruživanja interesa
 - ▶ Nije dozvoljena prema MSFI 3

Metoda kupnje (metoda stjecanja)

- ▶ Sva poslovna spajanja moraju se obračunavati primjenom metode stjecanja (kupnje)
- ▶ Pretpostavka: spajanjem neki subjekt stječe neto imovinu jednog ili više subjekata – “novo vlasništvo”
- ▶ Nužna identifikacija stjecatelja
- ▶ Naknada za stjecanje
- ▶ Mjerenje imovine i obveza stečenog društva (neto imovina) po fer vrijednosti
- ▶ Razlika naknade za stjecanje i fer vrijednosti neto imovine predstavlja goodwill ili dobit od povoljne kupnje

Okvir računovodstva poslovnih spajanja

- MSFI 3 Poslovna spajanja
- MRS 27 – Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji
- MRS 28 – Ulaganja u pridružene subjekte
- MRS 31 – Udjeli u zajedničkim pothvatima

Definicija poslovnog spajanja prema MSFI 3 “Poslovna spajanja”

- ▶ Transakcija ili neki događaj kojim stjecatelj stječe kontrolu nad jednim poslovanjem ili više njih
- ▶ Spajanje dvaju odvojenih društava ili poslovanja u jedan izvještajni subjekt
- ▶ Poslovanje – integrirani skup aktivnosti i imovine
 - ▶ Elementi poslovanja: ulazna vrijednost, proces i izlazna vrijednost

Načini stjecanja kontrole

- ▶ Prijenos novca, novčanih ekvivalenta ili druge imovine (uključujući neto imovinu koja čini poslovanje)
- ▶ Stvaranje obveza
- ▶ Izdavanje vlasničkih udjela
- ▶ Davanje više vrsta nakanda
- ▶ Bez prijenosa naknade – prijenos temeljem ugovora

Računovodstvene metode za poslovna spajanja prema MSFI 3

- ▶ **Primjena metode stjecanja (kupnje)**
 - ▶ Utvrđivanje stjecatelja
 - ▶ Određivanje datuma stjecanja
 - ▶ Priznavanje i mjerjenje stečene utvrdive imovine, preuzetih obveza i nekontrolirajućeg interesa
 - ▶ Priznavanje i mjerjenje goodwilla ili dobiti ostvarene kupnjom po cijeni nižoj od tržišne

Utvrđivanje stjecatelja

- **Stjecanje putem prijenosa imovine ili stvaranja obveza**
 - Stjecatelj je subjekt koji prenosi novae ili drugu imovinu ili koji stvara obveze
- **Stjecanje razmjenom vlasnickih udjela**
 - Stjecatelj je subjekt koji izdaje vlasnicke udjele (iznimka: obrnuto stjecanje)
- **Spajanje više od dva subjekta**
 - Stjecatelj je subjekt s najvećom relativnom veličinom imovine, prihoda ili dobiti

Određivanje datuma stjecanja

- Određuje stjecatelj
- Datum stjecanja kontrole nad stecenikom
- Zaključni datum - datum prijenosa naknade, stjecanja imovine i preuzimanja obveza stecenik

Priznavanje i vrednovanje utvrđive stečene imovine, utvrdnih preuzetih obveza i nekontrolirajućih interesa u stečeniku

- **Uvjeti priznavanja** - udovoljavanje definiciji imovine ili obveze
- **Mjerenje stcene imovine i preuzetih obveza po njihovim fer vrijednostima na datum stjecanja**
 - ▶ Nekontrolirajuci interes - dionice i udjeli koji nisu pod kontrolom drustva stjecatelja (manjinski dionicari) - javlja se kod stjecanja (akvizicije) ovisnog drustva
 - ▶ Mjerenje eventualnog nekontrolirajuceg interesa u stečeniku po:
 1. Fer vrijednosti ili
 2. U visini udjela u neto imovini stecenika razmjerno nekontrolirajucem interesu stjecatelja

Naknada za stjecanje (trosak poslovnog spajanja)

- Mjeri se kao zbroj:
 - 1) Fer vrijednosti na datum razmjene dane imovine, nastalih ili preuzetih obveza i vlasnickih instrumenata izdanih od stjecatelja u zamjenu za kontrolu nad stecenikom I
 - 2) Troskovi povezani sa stjecanjem - rashodi

Utvrđivanje fer vrijednosti neto imovine stecenog drustva

Fer vrijednost imovine –

Fer vrijednost obveza

= Fer vrijednost neto imovine

Primjer

- Računovodstveno evidentiranje pripajanja društva

-
- Dionicko drustvo A d.d. stječe (preuzima) drustvo B d.d. 01.01.2012. Knjigovodstvena vrijednost A d.d.-a i procjenjena fer vrijednost imovine i obveza B d.d.-a 01.01.2012. prikazane su u sljedećoj tablici:

Bilanca A d.d. i fer vrijednost B d.d. 01.01. 2012.

Rb	Pozicija	Bilanca A d.d.	Fer vrijednost Bd.d.
1.	Gradevinski objekti	100.000	60.000
2.	Oprema	900.000	250.000
3.	Ispravak vrijednosti	(300.000)	-
4.	Zalihe	400.000	110.000
5.	Novae	200.000	20.000
	Ukupno imovina	1.300.000	440.000
6.	Obicne dionice (nom. vrijednost)	400.000	-
7	Kapitalni dobitak	60.000	-
8.	Zadrzana dobit	740.000	-
9.	Dobavlјaci	100.000	80.000
	Obveze i kapital	1.300.000	
	Vrijednost neto imovine		360.000

- A d.d. preuzima 100% običnih dionica B d.d.-a emisijom i razmjenom 8.000 običnih dionica nominalne vrijednosti 10 kn po dionici i 60 kn tržisne vrijednosti na dan stjecanja. Stjecanjem je prenesena imovina i obveze drustva B d.d. u glavnu knjigu drustva A d.d.
- Stjecanje se prema MSFI 3 provodi primjenom metode stjecanja (kupnje).

Priznavanje i vrednovanje goodwilla

- Naknada za stjecanje > fer vrijednosti neto imovine - goodwill

Dugotrajna nematerijalna imovina

Testiranje umanjenja goodwilla prema MRS-u 36

- Naknada za stjecanje < fer vrijednosti neto imovine – dobit od povoljne kupnje (negativni goodwill)
- Prihod tj. dobit

- RAČUNOVODSTVENI TRETMAN GOODWILLA

Racunovodstveni tretman goodwilla

- Goodwill - imovina koja predstavlja buduce ekonomске koristi od ostale imovine stecene poslovnim spajanjem koja nije pojedinačno utvrđena i odvojeno priznata
- Javlja se kod svih vrsta poslovnih spajanja
- Goodwill ne stvara novcane tokove neovisno od druge imovine
- Povecava novcane tokove JSN - alokacija na JSN ili grupe JSN
- Jedinica koja stvara novae - najmanja skupina imovine koja se može identificirati a koja stvara novcane tokove od neprekinute upotrebe i koji su uvelike neovisni od novčanih tokova od ostale imovine ili drugih skupina imovine
- Prema MSFI 3 goodwill se testira na umanjenje (ne amortizira se)

Utvrdivanje goodwilla

$$\begin{aligned}
 & \text{Naknada za stjecanje} \\
 & + \\
 & \text{Nekontrolirajuci interes} \\
 & + \\
 & \text{Fer vrijednost prethodno stecenih vlasnickih udjela u} \\
 & \text{steceniku(kod stjecanja u fazama)} \\
 & - \\
 & \text{Fer vrijednost neto imovine stecenika} \\
 & = \mathbf{GOODWILL}
 \end{aligned}$$

Utvrđivanje goodwilla (bez nek.interesa
i kad kupnja nije u fazama)

Naknada za stjecanje

-
Fer vrijednost neto imovine stecenika

= **GOODWILL**

Test umanjenja goodwilla

- Raspored goodwilla na jedinicu ili grupe jedinica koje stvaraju novae (JSN)
- JSN - segment, organizacijski dio drustva, pripojeno drustvo
- Provodi se kao dio testa umanjenja jedinice ili grupe jedinica koje stvaraju novae
- Knjig.vrijednost Vs Nakonknadivi iznos
- Provodenje testa umanjenja jednom godisnje ali u isto vrijeme

- Goodwill rasporeden na jedinicu koja stvara novae
- **Knjig. vrijednost goodwilla ukljucena u knjig. vrijednost jedinice koja stvara novae**
- **Usporedba knjig.vrijednosti jedinice (s ukljucenim goodwillom) s nadoknadinivim iznosom**
- **Gubitak od umanjenja = knjig.vrijednost > nadoknadinivog iznosa**
- **RASHODI**

Primjer

- Primjer testa umanjenja goodwilla

- U primjeru I drustvo A d.d. steklo je drustvo B d.d. i prenijelo svu imovinu i obveze drustva B d.d. u svoju glavnu knjigu. Iz transakcije pripajanja proizasao je goodwill u iznosu od 120.000 n.j. Drustvo B d.d. pripojeno je stjecatelju drustvu A d.d. u okviru kojeg je nastavilo djelovati kao profitni centar. Pripojeno drustvo B d.d. identificirano je kao jedinica koja stvara novae i na njega je raspodijeljen goodwill proizasao iz transakcije pripajanja. Na kraju 2012.godine drustvo A d.d. provodi test umanjenja goodwilla. Test umanjenje goodwilla provodi se zajedno s testiranjem umanjenja imovine ukljucene u identificiranu jedinicu koja stvara novaec(pripojeno bivse drustvo B d.d.). Knjigovodstvena i procijenjena neto fer vrijednost imovine jedinice koja stvara novac (pripojenog bivseg drustva B d.d.) dane su u sljedecoj tablici:

Knjigovodstvena i fer vrijednost jedinice koja stvara novae (pripojenog bivseg drustva B d.d.) na dan 31.12. 2012.

Rb	Pozicija	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
1.	Goodwill	120.000	120.000
2.	Gradevinski objekti	50.000	40.000
3.	Oprema	200.000	150.000
4.	Ispravak vrijednosti	-	-
5.	Zalihe	100.000	120.000
6.	Novae	40.000	40.000
	Ukupno imovina	510.000	470.000

Primjer

- Primjer računovodstvenog evidentiranja negativnog goodwilla (dobiti od povoljne kupnje)

- Dionicko drustvo C d.d. vrsi stjecanje drustva D d.d. 01.10.20x I. Drustvo C d.d. kupuje 100% dionica drustva D d.d. za 759.000 kn. Time ono preuzima neto imovinu drustva D d.d. Knjigovodstvena vrijednost drustva C d.d. kao i procijenjena fer vrijednost drustva D d.d. 01.10.20x I. dane su u tablici.

Bilanca C d.d. i fer vrijednost D d.d. 01.10. 20x1.

Rb	Pozicija	Bilanca Cd.d.-a	Fer vrij ed. D d.d.-a
1.	Zemljiste	200.000	50.000
2.	Gradevinski objekti	350.000	300.000
	Oprema	700.000	700.000
4.	Ispravak vrij ednosti	(180.000)	-
5.	Zalihe	75.000	150.000
6.	Potrazivanja od kupaca	30.000	100.000
7.	Ziro racun	775.000	40.000
	Ukupno imovina	1.950.000	1.340.000
6.	Obicne dionice	1.000.000	-
7.	Rezerve kapitala	250.000	-
8.	Zadrzana dobit	375.000	-
9.	Dugorocni krediti	225.000	210.000
10.	Kratkorocni krediti	60.000	80.000
11.	Dobavljaci	40.000	100.000
	Ukupno obveze i kapital	1.950.000	390.000